

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 20

81. ÅRGANG
1. NOVEMBER

1969

**Synod 'will
restore hope',
Bishops Agree
To Seek Share
In Papal Power**

AU SYNODE

**L'idée d'un organisme épiscopal de liaison
permanent et indépendant de la Curie
semble faire son chemin**

BISPESYNODEN I ROM
(NESTE SIDE)

MED OG UNDER PETER

AV ÅGE RØNNING

ROMA 22. oktober. — To tredjedeler av den ekstraordinære bispesynodens arbeide er over når dette skrives — og resultatet hittil er mer enn oppmuntrende. Synoden har ikke bare blitt — for å bruke en av kardinalenes egne ord — «a face-saving operation», den har blitt en klar seier for godvilje, fornuft og toleranse i den katolske kirke. De nesten 150 biskoper nølte ikke, til tross for at pave Paul var til stede under de fleste møtene, med åpent å kritisere Vatikanets arbeidsform, og i en serie praktiske forslag fra forskjellige arbeidsgrupper har siden biskoper fra hele verden tatt et langt skritt fremover mot å etablere en permanent bispesynode, sikre konsultasjoner og direkte, personlig kontakt mellom paven og bispekonferansene og åpne nye veier for praktiske, eksperimenterende samarbeidsformer, bl. a. mellom den romerske kurie og disse konferanser. Ingen har uttrykt den minste tvil om pavens primat og spesielle stilling i Kirken, men alle har vist at de bygger på det kollegialitetsprinsipp som ble knesatt av det annet Vatikankonsil.

De møter som vel 200 prester fra forskjellige nasjoner holdt annet sted i Roma under første del av Synoden, var ikke — som kanskje enkelte avis-meldinger har gitt inntrykk av — preget av opprørsstemning og ekstreme tanker. Og en av de store tingene foreløpig ved Synoden er kanskje som den verdenskjente tyske teologen Häring uttrykker det at prestenes problemer verden over nå blir tatt alvorlig — også i den romerske kurie. Det er intet i veien for at man i løpet av 1970 kan holde en stor «prestesynode» i Roma for å drøfte disse spørsmål, det være seg den såkalte identitetskrise, sølibatet osv. Også her har det skjedd et virkelig gjennombrudd i tillit og åpenhet til hele Kirkens beste. Eventuelle delegerte til en slik konferanse skal ikke velges av de lokale biskoper, men av presterådene i de enkelte områder av verden.

En annen gledelig ting — det er mange av dem denne gangen — var det at man ikke fikk noen konfrontasjon i arghet og bitterhet mellom såkalte konservative og progressive grupper av biskopene. En stor del av de mange hundre pressefolk som fulgte Synoden ved hjelp av offisielle og uoffisielle kilder startet antagelig arbeidet i stor pessimisme, mange var redd for en tilstramning, en øket sentralisering og en understrekning utelukkende av primatet. Intet av dette skjedde, tvert imot kan man kanskje si at Kirken fant igjen den optimistiske tone man husket fra Konsilets avslutning og fra den store legmannskongressen, man så igjen Kirken som hele Guds folk i et samarbeide hvor

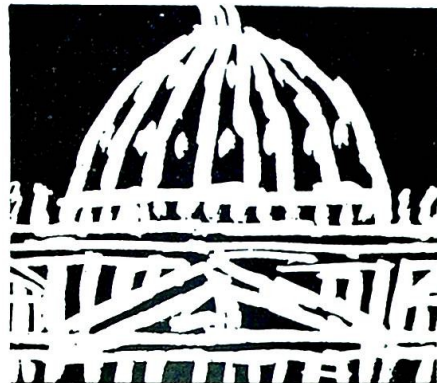
det som det gjelder i første omgang nå er å finne praktiske former for utøvelsen av autoriteten.

Enkelte hadde vel ventet et mer eller mindre stormfullt sammenstøt mellom den romerske kurie og representantene for de over 90 bispekonferanser som hadde møtt. Men pave Pauls internasjonalisering av administrasjonen i Roma bærer nå tydeligvis gode frukter, kongregasjonenes ledere var stort sett meget lydhøre for kritikk — og rede til å drøfte de praktiske samarbeidsformer. Det initiativ kardinal Wright tok til et møte mellom sin kongregasjon og presidentene i bispekonferansene en ettermiddag fikk med rette ros og innledet en serie slike møter mellom biskopene og andre kongregasjoner.

DE 9 ARBEIDSGRUPPENE

I denne foreløpige rapport om Synoden skal vi ta med det tre dagers arbeidet som foregikk i ni forskjellige arbeidsgrupper, fordelt etter sprog. (Presidenten i den nordiske bispekonferansen, biskop Taylor fra Stockholm møtte i den tysktalende gruppen.) På grunnlag av kardinal Martyrs *Relatio*, sammendrag og oppsummering av de mange praktiske forslag som hadde kommet inn om samarbeidet mellom paven og biskopene utarbeidet gruppene en serie punkter som har betydelig interesse og som blir gjenstand for votering før denne Synoden er avsluttet. (Vi kommer tilbake til dette i neste nummer av bladet.)

Den første engelsktalende gruppen hvis formann var den irske kardinal

Conway gikk inn for en praktisk anvendelse av subsidiaritets-prinsippet. Det er tvingende nødvendig å anvende dette prinsipp i vår tid. (Ordet subsidiaritetsprinsipp kan kanskje best oversettes med en oppgavefordeling og en fordeling av myndighet.) Gruppen vil videre ha et nærmere samarbeide mellom paven og bispekonferansene i mer direkte form. Det må bl. a. bli muligheter for personlig og individuell kontakt for at paven skal få første hånds opplysninger om de lokale kirker. Videre sier gruppen: Før viktige doktrinære erklæringer og bestemmelser om kirkedisiplinen som angår hele Kirken sendes ut, kan paven høre bispekonferansenes mening. Bispekonferansene på sin side bør prøve å oppnå «mens communis» før de uttaler seg om slike saker. På grunnlag av de konflikter som oppsto etter encyklikaen *Humanae Vitae*, har gruppen følgende mening:

Autoriteten i Kirken bør utøves i den kollegiale ånd. Dette betyr konkret at bispekonferansene overveier betydningen av sine uttalelser for andre lokale kirker. Og det medfører også at paven — som helt klart har myndighet til å handle alene — ikke må se bort fra den kollegiale dimensjon utøvelsen av hans makt har.

De residerende biskopers deltagelse i de romerske kongregasjoners arbeide bør bli utvidet og mer effektivt. Et spesielt organ bør opprettes for å fremme nærmere kontakt mellom Vatikanet og bispekonferansene. Men det virker mest riktig at et slikt kontor plasseres i Synodens sekretariat.

(Forts. 314.)

SOM I ET MINEFELT

En av tidens plager, som det er lite å gjøre ved, er denne: Alt i våre liv politiseres, det er, blir, eller skal være *politikk*. «Politikk» var tidligere noe av en spesialitet — kanskje for meget. Enkeltmennesker og institusjoner kunne erklære seg upolitiske, og møte adskillig respekt for et slikt standpunkt. De kunne ha vektige grunner for en slik nøytralitet; humanitære og religiøse for eksempel. Presten, eller Røde Kors, kunne og burde stille seg «utenfor» eller endog «over» politikken, som enslags sindig og upartisk reserve det var godt å ha, når motsetninger og hat spisset seg til, både i den lille lokale, og den store, verdensomspennende sammenheng.

I dag skal det godt gjøres å bli trodd på et slikt idealt program. Det er skjedd noe med hele vår bevissthet som avslører politikken undergrunn i alt menneskelig. Folk som dyrker fredssommelighet sin have og aldri leser en linje «politikk», hvis de overhodet kan unngå det, får høre at også det er et politisk standpunkt — ja ett av de verste. De støtter nemlig «det bestående» ved sin passivitet, de hjernevaskes, søvndysses og «manipuleres» tyve ganger om dagen uten at de merker det, heter det. Enten vi liker det eller ikke, presser den moderne mentalitet hele vår livsopplevelse inn i politikken drama og lidenskaper. De lidenskapene går høyt, og må gå høyt, slik som det ser ut i verden i dag.

Dette rammer også kirken og dens liv, til fortvilelse for mange. Kirken kunne bare være «nøytral» så lenge den sto utmanøvrert ved veikanten og var harmløs, halvglemt og ufarlig for menneskenes faktiske liv og kamp. Vatikanokonsil og Uppsalamøte har igjen ført den tenkende, følende og handlende kirke inn i det menneskelige drama, hvor krig, undertrykkelse, nød og hat er sterke og farlige realiteter. Mennesker som deler det samme *credo* kan se, og ser, ulikt på såvel årsaker som botemidler når det gjelder disse tragediene. Det må det nødvendigvis bli motsetninger, ja splittelse av — også blant folk som deler den samme tro og møtes ved det samme alterbord. Den som vil gå inn i dagens virkelighet med vilje til upartisk balanse og kristen omsorg for *mennesket*, uansett, beveger seg som et barn i et minefelt: Hvert steg er en risiko. For det er oppskrevet og uimotsigelig: Du skal ta parti. Det skal være enkelt: I verden er det «vi», meningsfellene — og så «de andre». Enten-eller — ikke både-og.

«St. Olav»s medarbeidere har etterhvert fått en smule erfaring for det. Vår leserpost, ikke bare den som trykkes, men også den som er rettet til redaktør og medarbeidere personlig (noen ganger *meget* personlig!), burde utgis. Den ville vise, at mennesker med himmelvidt forskjellige syn innbyrdes, nå og da tillegger oss «slagside» — den ene eller den andre vei. Protesterer vi mot overgrep i øst (som i bladets forrige leder), går vi den vestlige hets' ærend. Protesterer vi tvert om mot overgrep i vest, går vi i den østlige volds tjeneste. Et utrolig antall mennesker lukker enten sitt venstre eller sitt høyre øye godt til, når de overskuer dagens verden. Balanse er uteløst og bare en illusjon. Tonen kan noen ganger bli aggressiv: Er dere for eller i mot?

Et direkte spørsmål fortjener et klart og åpent svar: Vi er for — ikke i mot. Og med det kristne ansvar som konsilet har pålagt katolske troende for *hele* den menneskelige familie, er vi for medmennesker som lider overgrep — uansett hvor og hvorfor de plages, og hvem som plager dem. Det er ikke så populært som det lyder — vår post kan fortelle litt om det. Og det er meget vanskelig: Så vond er vår tid, og så oppgitte mange av dens mennesker, at de bare finner «holdning» i ensidighet og intoleranse og øremerket sympati for de egne. Protesterer en mot oberstenes politimetoder i Athen, gjør vi det bra, men hva er nå dette for en idé å mase om denne fengslede russiske generalen? Er det omvendt? Unnskyld: Påpeke diktaturets uhumskheter i Moskva bør selvfølgelig et kristelig organ gjøre, men hvorfor blander det seg i så «kompliserte» ting som vårt forhold til Hellas eller Sør-Afrika? Som sagt: Det er ikke de samme brevene — så forskjellige de er, kunne en tvert om tro de kom fra to ulike planeter.

Vi må nok blande oss, og få avvekslende salt og sukker over våre arme hoder. Selv så mange brev har hittil ikke vist oss noen annen farbar vei.

HRM.

«— vi er for medmennesker som lider overgrep — uansett hvor og hvorfor de plages, og hvem som plager dem. Det er ikke så populært som det lyder . . .»

HALLVARD RIEBER-MOHN:

DEN LANGE MARSJEN: TANKER

Ingen har større humor enn tilfældighetene: Biskopssynoden i Rom samles i en sal som heter «de skamslåtte hoders sal» — det dreier seg om et stort lagerrom som Vatikanmuseet lenge benyttet til skamferte skulpturer! I hvilken tilstand de ærverdige geistlige hoder kommer ut av synoden, blir dermed et nærliggende spørsmål, i hvert fall for den store skare internasjonale reportere og journalister som «dekker» dette bispe-møtet, og som vel ikke alltid har lett for å gripe innholdet og rekkevidden i det som blir sagt på synoden.

lens rolle, slik som vi har kjent den inntil ganske nylig, er et resultat av en rekke historiske krefter og årsaker som nå for en stor del er blitt avvirket og uaktuelle. Det var ikke mulig å åpne for den bibelske, liturgiske, teologiske og pastorale fornyelse som er inntruffet siden siste krig, og som ble til kirkens program gjennom Vatikan-konsilet, uten at det fikk sterke tilbakevirkende nedslag også i oppfatningen av pavedømmet. Det har pavene selv visst — de sitter sentralt nok til å vite det. Den konservative pave Pius XII, som åpnet for de før-

ske kristendoms styrke at den hadde *enhet*, en enhet som maktet samspillet mellom raser, nasjoner, sivilisasjoner av vidt forskjellig karakter. I sin kjerne er denne enheten av religiøs og mystisk karakter — det er de mange brødre i den ene Kristus og den «udelte kjortel» som er realiteten. Men denne enhetens uttrykk har i slektledd også vært sterkt juridisk, disiplinær og byråkratisk. Rom *uniformerte* mer enn ofte godt var, for en kirke som skulle dekke menneskehetens mangfold og favne folkeslagenes mylder. Det «katolske» ble ofte noe stramt, mens det rett forstått skal uttrykke variasjonenes fylde.

Vårt århundre har sett verden bli én, men ikke ensartet. Nye nasjoner, kulturer og raser krever respekt for sin egenart og sin selvstendighet. Verden er nok blitt mindre og oversiktligere, men det er en sameksistens mellom ulikheter som mer eller mindre godt avfinner seg med hverandre. Samtidig går verden inn i en historisk fase, hvor valget mellom autoritær makt etter «pyramidemønsteret», og delt ansvar i drøftelse og kollegialitet, bestemmer en hel livsform. Oppbyggingen og «strukturene» i de samfunn vi danner i fellesskap er kommet i sentrum av menneskenes interesse, håp og streben.

Dersom ikke livet i kirken hadde gjen-speilet denne modning i denne menneskelige bevissthet og virkelighetssans, ville kirken vært godt og grundig død. Det er kirkens livskraft som gjør at den opplever så sterkt og smertefullt i seg selv, hva hele menneskeheten nå gjennomlever. Ikke bare som et «problem» den kan bøye seg uforstyrret over, og utenfra. Men i sin egen kropp, sitt eget hjerte. Kirken har alltid måttet medleve historien, alltid måttet dele menneskenes liv og kår. De tidsaldre da den *ikke* gjorde det, men lukket seg skremt eller selvtilfreds om sine nedarvede løsninger, gikk det galt. Det evige, som er dens budskap, er ganske visst uforanderlig. Men *nedslaget* — Evangeliets konkrete nærvær i de forskjellige slektledd og situasjoner — forandrer seg. Det kan være en langsom, nesten umerkelig prosess: Kirken får tid på seg. Det er ikke tilfellet i dag: Tidsskiftet er så kort, så radikalt og så brutalt på alle områder, at kirken presses inn i vidtrekkende avgjørel-

Pave Paul VI — den katolske kirkes leder i en vanskelig overgangstid.

At noen «provo-prester» demonstrerer på Petersplassen, og kommer i håndgemeng med aggressive tradisjonister og fascister — se det er «stoff». Men det har ringe og bare episodisk betydning, sammenlignet med det som foregår i salen med det skremmende navn: Der er det hele likevekten mellom autoritet og frihet i den katolske kirke som er oppe til prinsipp-debatt, med store konsekvenser for kirkens tilpasning (eller ikke-tilpasning!) til dagens verden.

Ingen bestrider pavens lederskap i kirken — det er solid fundamentert i katolsk tro. Det er *formen* for dette lederskap som er under stadig voksende debatt. Det er naivt å tro at den debatten kunne vært unngått, hvor vanskelig og smertefull den kan og må arte seg for mange. Pavesto-

ste bibelteologiske og liturgiske reformer, sa allerede: «Jeg er den siste pave av det gamle merke.» Johannes XXIII sa det enda sterkere, med sine drastiske ord om at vi «gjennomlever slutten på den konstantinske æra», dvs. lukker til et kapittel som vittrilig omfatter hele $\frac{3}{4}$ av kirkens historie hittil. Og pave Paul VI har fått den overmenneskelige oppgave å presidere selve hamskiftet. Det er foreløpig bare i sin begynnelse, og det er ikke merkelig at hans regjeringstid inntil nå bærer et sterkt preg — mange sier: et for sterkt preg, av å være et bekymringens og engstelsens pontifikat.

HVILKEN ENHET?

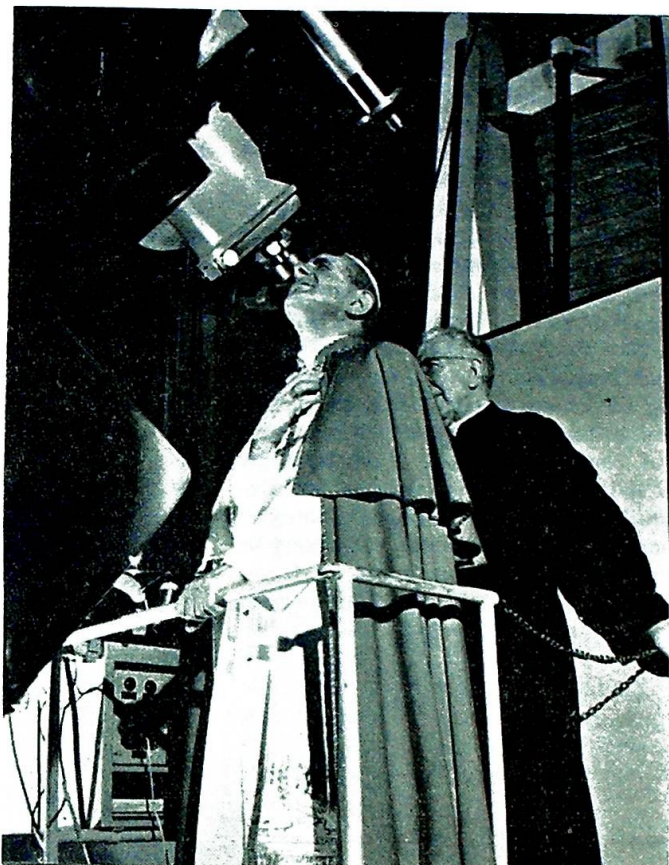
Nå er det heller ikke småting som skal berges. Det har vært den katol-

EN OPPBRUDDSTID

TROEN I PRAKSIS

ser og oppbrudd. Folk som fant det II. Vatikankonsil «radikalt», gikk glipp av den faktiske sannhet: At det bare var en forsiktig begynnelse, og foreløpig i ord. Nå presenteres reg-

ektere kirke — i mangt og meget ble prøvelsene og tapene også en renselse, en samling om det vesentlige, en mulighet for å følge menneskene i nye livsformer. Det dreier seg ikke

Kirken er som hele verden inne i et radikalt, brutalt tidskifte — med vanskelige krav og med store muligheter.

ningene til inndrivelse, både i Rom og i verdenskirken — ordene må virkeliggjøres, helt ut i sine innebygde konsekvenser. Det vil føre langt, og det vil koste. Det stiller et krav — til kirkens ledelse, pave og biskoper, til prestene, til legfolket som skremmer mange, fra topp til tå i kirkens le-geme.

FRA FRYKT TIL HÅP

De aller fleste av oss er født — eller konvertert — i et klima av kirkelig stabilitet og trygghet. Men vi velger ikke vår egen tidsalder, og må motta og virkeliggjøre evangelisk det avsnitt vi har fått leve, i kirkens lange historie. Den har sett stormfulle perioder før — det var ikke lett å være katolsk kristen da heller. Vi kan bare tenke på Reformasjonstiden, eller på Den franske revolusjons tidsalder. Ut av disse rystelser kom en sterkere og

om våre personlige og vanebestemte religiøse trivsel i det som vi er vant med, dersom vi da hører til dem som vantrives ved det nye — mange er tvært om glade for det, fordi de ser dets uhørte muligheter. Det dreier seg om det som alltid har vært selve saken: Våken og villig lydhørhet overfor Guds Ånds gjerning i mennesketens liv. En kan alltid leve, både i Egypt og i Babylon. Men også det nye Israel får en dag ordren til oppbrudd — det kan skje over natten. Den skremmer — kjøttgrytene har vi, foran oss ligger ørkenen. Og Bibelen taler om 40 år i ørkenen! Det er det meste av et menneskes liv. Troen er grunnleggende og kjærligheten nødvendig. Men hva gjør vi med håpet? Det er vanskelig å se hvordan katolikker, og kristne overhodet, kan gjennomleve vår tid uten et ganske anner-

(Forts. s. 315.)

Den innerste sannhet som ved Guds gjerninger og ord blir åpenbart i menneskeslektens historie, den innerste sannhet om Gud og om menneskets opphav og hans kall til enhet og fred med sine medmennesker og med Gud, lyser for oss i Kristus som både formidleren og fylden av hele åpenbaringen.

Nu, fordi Gud således åpenbarer seg i menneskeslektens historie, deler den guddommelige åpenbaring i historiens lov av gradvis utvikling og kjenner derfor en tid av forberedelse såvelsom et moment av fullendelse.

Forberedelsen omfatter hele den tid som ligger mellom menneskeslektens begynnelse helt frem til Kristi historiske komme. I den tid er det at Gud forberedte veien for Evangeliet gjennom århundrene.

Men Kristus, som er hele åpenbaringens formidler og fullender, er ikke bare en historisk skikkelse, som ethvert annet menneske. Før han i tidens fylde ble født som menneske var Han fra all evighet det Ord som er

AV PATER

D. J. BOERS

vesenslikt med Faderen og ved hvem Gud har skapt og bevarer alle ting. Dette er da også for oss kristne den dypeste grunn til at det nettopp er i Skaperverket at Gud gir et vedvarende vidnesbyrd om seg selv, som det Annet Vatikankonsil lærer helt i overensstemmelse med Skriftens ord. For, som apostelen Paulus lærer, det som kan erkjennes om Gud ligger åpent for oss, Gud selv har gjort det tilgjengelig for oss. Siden verden ble skapt har hans usynlige vesen, både hans evige kraft og hans guddom, vært synlig for tanken gjennom hans verk.

I denne «tanke» eller refleksive bevissthet ligger roten til hva man kaller: den naturlige gudserkjennelse, som i sin tur danner grunnlaget til hva man har kalt en: «theologia naturalis — en naturlig teologi». Denne

(Forts. neste side.)

(Forts. fra forrige side.)

naturlige teologi nyter ikke det beste omdømme hos mange av våre i troen fraskilte brødre. Spesielt siden Reformasjonens og «Aufklärung» eller Opplysningstiden er Gud likesom forblitt utenfor den rasjonelle forståelsens horisont. Følgen derav har vært at man blant de ikke-katolske kristne havnet i en gjennomført «fideisme». Dette betyr, ihvertfall i denne spesielle sammenheng, at troen ble til en totalt «vertikal» relasjon sammenlignet med den «horisontale» historiske strøm av livet i denne verden eller det sekulære liv. Følgen av dette har vært at litt etter hvert begynte menneskene å tenke seg at en slik ordning reduserer troen til en ideologisk superstruktur. Men dette har i sin tur ført til en veldig malaise på troens område. For troen har liten eller ingen mening for mennesket, om det i menneskehetens liv ikke skulle finnes elementer som viser utenfor seg selv hen til Gud, selv om det naturligvis ikke er på denne måte at vi «får tak» i Gud. Det er heller slik at i den empiriske eller erfaringsmessige sekulære virkelighet, virkeligheten av den verden vi lever i, må det finnes elementer som peker utenfor seg selv henimot mysteriet — det mysterium nemlig som er oss blitt åpenbart i Jesu liv, død og oppstandelse.

Dette betyr at vi trenger til en naturlig teologi som ikke er nødvendigvis den samme som den tradisjonelle der opererte med de såkalte klassiske filosofiske gudsbeviser. En tenker her heller på en ny form av en naturlig teologi som på en eller annen måte kan påvise at det lar seg gjøre å tale om Gud ikke bare på grunnlag av en direkte overnaturlig åpenbaring, men også på grunnlag av de naturlige åpenbaringselementer som forefinnes og er rotfestet i selve vårt profane eller sekulære menneskelige livs dybeste realitet. Om denne mulighet av en naturlig teologi skulle nektes, må en nok frykte for at vi blir sittende med en skjebnesvanger splittelse og blivende skilsmisse mellom den sekulariserte verden og religionen. Og da kunne det nok hende at religionen ville bli feiet vekk som totalt irrelevant og aldeles uten betydning. Med andre ord, vi fikk ikke bare en «religionsløs kristendom», men også enslags «kristen ateisme», som vi har det i den såkalte «Gud-er-død»-teologien, der allerede i mer enn ett tilfelle har ført til en radikal ateisme.

En burde derfor være meget forsik-

- - - DIREKTE OG PER-

Utteksling av korrespondanse mellom de romerske kongregasjoner og bispekonferansene bør foregå direkte, men under spesielle omstendigheter bør man benytte de pavelige representanters kanaler.

Det er alminnelig enighet i gruppen om at biskopene på forhånd må få underretning om materiale som sendes ut av de romerske kongregasjoner hvis dette er mulig. Skritt bør bli tatt for å forbedre hele bruken av moderne kommunikasjonsmidler.

Man føler at også dokumenter som sendes ut av bispekonferansene kanskje skulle sendes ut av Synodens sekretariat hvis dokumentene er av en slik natur at de angår hele Kirken.

Når det gjelder selve Bispesynoden sier gruppen bl. a.: Det er et alminnelig ønske om å gjøre Synoden til et mer effektivt organ av kollegial natur. For å oppnå dette er det foreslått at det muligens bør opprettes en mindre kommisjon av biskoper. Selve Synoden skulle komme sammen hvert år i det minste i den nærmeste tid fremover som et tydelig tegn for verden på den kollegiale utøvelse av myndigheten i Kirken.

Endelig sier gruppen at pave Pauls nærvær under denne Synodes møter er et lykkelig og tydelig merke på de intime bånd som knytter Kirkens

øverste leder til de lokale kirkers overhyrder.

Den andre engelsktalende gruppe hvis formann var den syd-afrikanske kardinal McGann gir også sterk støtte til tanken om gjennomføringen av subsidiaritetsprinsippet i Kirken. Gruppen mener at paven bør høre biskopenes mening i spesielt viktige saker før han utsender deklarasjoner eller dekretter. Den støtter videre tanken om at de instruksjoner og dekretter som utsendes av de romerske kongregasjoner først bør forelegges biskopene.

Gruppen insisterer kraftig på at intet dekret som angår et bispedømmes indre liv eller et enkelt område bør offentliggjøres før man har hørt meningen til en representant for vedkommende bispedømme eller område.

tig med å late hån om en «naturlig teologi». Man turde synes at en sådan naturlig teologi er høyst nødvendig. Også de katolske kristne vet at denne naturlige teologi ikke utvirker et menneskes tro, for troen er en nåde og fundamentelt betyr den en «omvendelse». Men de ser i den naturlige teologi en kostbar forutsetning for en klar og en for vår tid relevant opplevelse av kristendommen. De ser i den en forbindelseslinje med det sekulære liv i verden, fordi den henviser til et mysterium som i og ved historien og derfor nettopp også i Kristus blir nærmere bestemt og forklart. For, i Kristus, som Skriften sier, var det alt ble skapt og ved ham og for ham er alt blitt til. Han er derfor historiens senter og Herre. I alle ting, både de synlige og de usynlige, lyser Kristus da for oss som både formidleren av og den som fullender åpenbaringen også i skaperverket.

SONLIG KONTAKT NØDVENDIG

Den første fransktalende gruppen hvis formann var den franske kardinal Garrone går inn for et mer intimt samarbeide mellom bispekonferansene og paven. Dette omfatter bl. a. et samarbeide mellom paven og biskopene om utarbeidelsen av de viktige avgjørelser uten at dette samarbeidet medfører noen forpliktelse for paven. Synoden bør komme sammen annet hvert år.

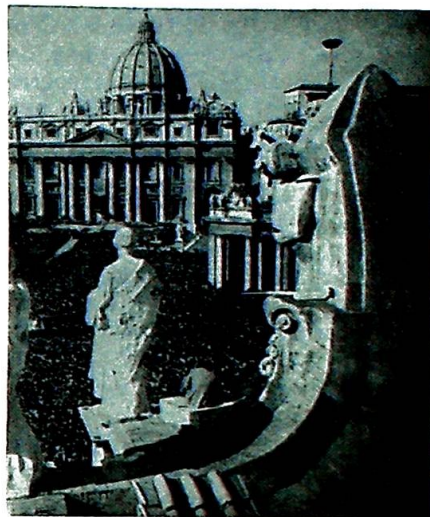
Den andre fransktalende gruppen (formann var den belgiske kardinal Suenens) sa at subsidiaritetsprinsippet skulle anvendes etter den basis som finnes i konsiltektene. Prinsippet skulle gjelde både de patriarkalske synoder og bispekonferansene. Man bør få oftere møter mellom presidentene for bispekonferansene og paven.

Selv om paven har rett til å avgjøre spørsmål og til å reservere spørsmål, bør han høre bispekonferansene og de patriarkalske konferansers mening i saker som gjelder den universelle kirke.

overdreven uniformitet og oppmuntre mangfoldigheten i Kirkens enhet. Til verdenskirkens beste må man ha et virkelig og alvorlig ment samarbeide mellom paven og bispekonferansene. Dette samarbeidet innebærer konsultasjon hver vei før offentliggjørelsen av viktige dokumenter. Synoden bør tre sammen annet hvert år.

De spansk-portugisiske grupper (formann i den første var kardinal Ricketts, Peru) talte for en betydelig del biskoper fra Latin-Amerika. Gruppene understreker viktigheten av subsidiaritets-prinsippet og det kollegiale samarbeidet. Man peker på enigheten hos alle de samlede biskoper om pavens primat og hans frihet til å utøve sin makt i den universelle kirke, men det er riktig at bispekonferansene får myndighet til å avgjøre alle de spørsmål som angår de lokale kirkeområder.

Dette som en foreløpig oppsummering av gruppenes virksomhet, selvfølgelig sterkt forkortet. I høy grad

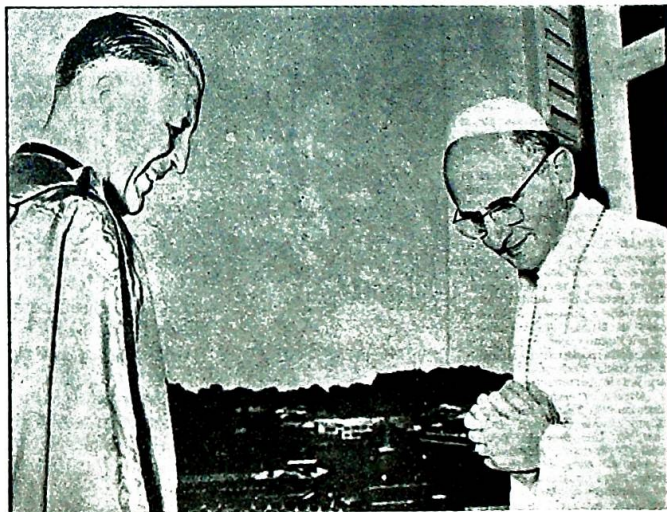
DEN LANGE MARSJEN

(Forts. fra s. 313.)

ledes fordypet og styrket forhold til håpets dimensjon i kristendommen. «Gud gav oss ikke motløshets ånd,» sier Paulus. Det vil si at der er adskillig «ånd» i kirken i dag som i hvert fall ikke kommer fra Gud, hvor den nå kommer fra. Det kristne håp kjenner Guds løfter og har sett hans gjerninger i og ved dem som håpet, det vil si stolte på ham.

I hver enkelt kristen, i de menigheter og nasjonalkirker, i den verdenskirke vi tilsammen danner, skjer i dag valget mellom menneskets frykt og troens dristighet.

I det valget blir en ny kristentype til. Bare den vil makte marsjen gjennom ørkenen og inn i det nye århundre.

Paven og kardinal Suenens.

Enkelte medlemmer av denne gruppen har kommet med forslag som ikke direkte gjelder kardinal Martyrs Relatio. Kardinal Suenens har således stilt spørsmål om de fremtidige pavevalg i Kirken og mulighetene for en nærmere forbindelse mellom Bispe-synoden og Kardinalkollegiet i slike situasjoner.

Formannen i den tysktalende gruppen var kardinal Döpfner. Også her sies det at prinsippene om subsidiaritet og kollegialitet kan anvendes i praktiske spørsmål. Man bør unngå

virket det som om arbeidet med å finne nye praktiske samarbeidsformer i eksperiments form stammet fra et sterkt ønske hos alle om å unngå at Kirken noen gang igjen kommer i den situasjon av forvirring og uro som oppsto etter utsendelsen av Humanae Vitae.

Pavens nærvær under Synodens plenumsmøter, hans uformelle samvær med biskopene i pausene og den nye åpenhet man møter i Kongregasjonene tyder på at dette ønske deles av alle.

Å. R.

LATIN-AMERIKA

COLOMBIA. I Medellin, Colombia, ble nylig tre katolske prester og 80 legfolk arrestert. De tre prestene tilhører «Golconda-gruppen», et lag av yngre prester som fordrer større sosial rettferdighet i Colombia og blant annet har deltatt i den symbolske «be-settelse» av byens universitet.

KARDINAL HEENAN OM SYNODEN

Erkebiskopen av Westminster, kardinal John C. Heenan mottok lørdag 18. oktober representanter for verdenspressen i Roma, og gav der uttalelser som har vakt betydelig oppsikt. Tiden er nå kommet, sa han, da vi i den katolske kirke må rådspørre presteskapet og legfolket, når nye biskoper skal utnevnes. «I dag trenger autoriteten i kirken mandat fra dem som biskopen skal lede.» Synodens suksess eller fiasko, mente han, avhang av om den kunne gjenreise tilliten til autoriteten i kirken: «Det står fast, at det er ikke lenger mulig for den sentrale myndighet å sende ut avgjørelser som berører hele kirken, uten at den har grundig rådført seg med representanter for alle kirkens skikt.» Utdannelsessamfunnet,

ASTRID SALVESEN R.I.P.

I Sprogkomisjonens møte den 20. oktober holdt formannen, stortingsrepresentant Lars Roar Langslet, denne minnetalen over Astrid Salvesen, som avgikk ved døden 18. oktober:

Vårt kjære medlem gjennom flere år, cand. philol. Astrid Salvesen er gått bort.

Vi visste at hun var ofte syk, men ingen av oss ante vel at hun levde i skyggen av døden. Hun klaget aldri over sine plager, var like munter og livsglad hver gang vi møtte henne.

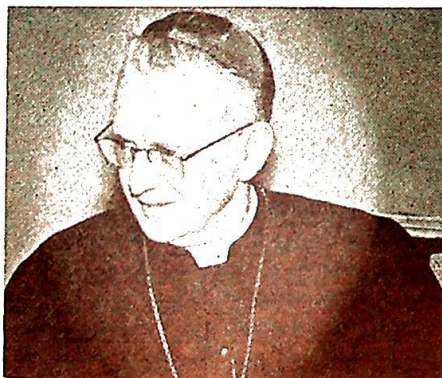
Astrid Salvesen hadde evner og forutsetninger for en betydelig videnskapelig innsats. Hennes felt var norrøn og europeisk middelalder, hvor hun hadde stor innsikt både som filolog og historiker. Såvidt jeg vet, er hun den eneste nordmann som har studert ved Etienne Gilsons berømte institutt for middelalderforskning i Canada. Hun fikk vel aldri chansen til helt å utfolde sin særlige kompetanse. Rutineundervisning og sykdom delte det meste av hennes tid, og døden rev henne bort altfor tidlig. Noen oversettelsesarbeider og filologiske avhandlinger står tilbake som vidnesbyrd om hennes grundighet og innlevelses-evne. Utenfra kan det fortone seg som et sørgelig ufullendt livsverk. Men allikevel var det på et dypere plan fullbyrdet, i en rank og helstøpt personlighet.

Det er slik vi vil huske henne, som en god medarbeider og kamerat, fordringsløs på egne vegne, med et lyst og romslig sinn. Hun utstrålte en egen friskhet, som bare ble sterkere gjennom motgangen.

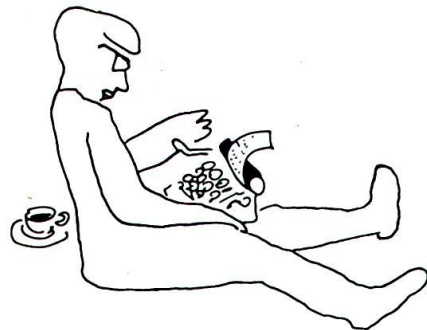
Vi lyser fred over hennes minne.

sa kardinalen, har endret både presteskapets og legfolkets holdning. «De ønsker fortsatt å tilhøre den ene hjord og den ene hyrde, men de vil ikke bli behandlet som sauer.» Både borgerne av Guds rike og de moderne nasjoners borgere er bare villige til å underordne seg autoritet, når de innses det rimelige og ansvarlige ved det. Avvise autoriteten innebærer at en kaller på anarkiet, men det har ikke noe anarkisk ved seg å stille autoriteten under kritikk.

Kardinal Heenan sa videre at synodens arbeidsmåte var en seier for toleransen og den sunne fornuft. I pavenes nærvær kritiserte biskopene frimodig fremgangsmåter fra Den Hellige Stols side — det var et møte mellom biskopenes kollegium og Peter — under Peters forsete. Enkelte hadde ventet seg et sammenstøt mellom biskopene og den romerske kurie, men kurien hadde vist seg ytterst lydør for kritikk. Pave Paul var til stede under alle møtene, og lyttet oppmerksomt til debattene, men uten å ta del i dem selv. Biskopene var alle glade for hans nærvær og satte pris på hans gestus. De fryktet at det bare ville ha understreket uenigheten om i hvilken grad han skal regnes som én av dem, eller overordnet biskopene, dersom han ikke hadde deltatt i møtene. De foretrakk å si ham åpent ting som han ellers bare ville få høre indirekte fra andre. Det er blitt helt klart på synoden, sa kardinalen, at selv om biskopene er innstilt på å klarlegge spørsmålet om hvordan pavenes autoritet forholder seg til biskopenes, er der ingen uenighet når det gjelder læren om pavenes lederskap (primat) og biskopenes kollegialitet, skriver «The Sunday Times».

ROMA. Pave Paul mottok 16. oktober Tanzanias president Julius Nyerere i audiens i Vatikanet. Ved anledningen uttalte paven blant annet sitt varme ønske om at en maktet å gi hele det afrikanske kontinent den fred og sikkerhet som er en forutsetning for utviklingen av disse områder.

FOR LETTVINT

■ De har opplevd det, De også: En sitter og ser mistrøstig på ett eller annet fra Fjernsynets underholdningsavdeling og tenker nedtrykt på misforholdet mellom investerte penger og investert talent. Talentløshet er ille. Men talentløshet på romslige budsjetter er faktisk verre, og TV-produksjoner er — fra papiret til skjermen — meget dyre.

Ukeavisen «Frisprog» har på lederplass litt av et hjertesukk i den anledning (18. oktober):

«— Jeg kan ikke fordra å bli underholdt! sa Sigrid Undset en gang i en vennekrets, hvor man samtalte om høstens romaner og teaterforestillinger. Hun var blant meningsfeller, som alle hadde annet og bedre å gjøre med sin tilmålte tid enn å «fordrive» den. Det er over tyve år siden, så det var før fjernsynet hadde gjort sitt inntog i de tusen hjem. Der var ingen underholdningsavdelinger i NRK som var daglig diskusjonsstoff i avisene.

Nå ville hverken Sigrid Undset eller noen annen benekte at det er en naturlig trang hos menneskene til latter, glede og munterhet, til lek og tøy og avkobling. Ingen vil heller stille krav om at man selv hele tiden må være aktivt beskjeftiget for å kunne more seg. Men skal det være mening i fornøyelsene, er den første betingelse kontakt mellom utøver og mottager. En humorist, en gjøgler blir fortvilet og hjelpeløs om han oppdager at det ikke skjer noe med den han gjøgler for. Han bør iallfall bli det.

Den virkelige humor er oppdragende. Den stiller affektasjonsjener i relieff, stikker hull på oppblåsthet, legger smålighet under forstørrelsesglass, avslører hykleri, latterliggjør snobberi. Den bruker overdrivelse og understatement og er det mest effektive våpen i kampen mot tvang og vold og herskesyke. Den appellerer til smilet for å vekke til ettertanke. Den bruker latteren for å fremkalle alvor.

Men humor er en sjelden vare i våre massemedier i dag. Det er som om man har mistet sansen for den. Underholdningen er ofte flat og flau, undertiden så platt at det blir pinlig. Vi får servert den såkalte pop med melodier av det kjedsommeligste slag og tekster så undermåls og infantile at det er gåtefullt hvorledes voksne mennesker kan orke å lire dem av seg. På denne bakgrunn er det forståelig at enkelte føler trang til å bringe inn noe annet. Vi har fått protestvisene som skal engasjere og ryste. Det hender at de er dyktig laget, og fremført, men det meste vidner mer om prisverdige intensjoner enn evne og talent. Og da vekker de irritasjon istedenfor å gripe eller påvirke publikum. I mange tilfeller blir

ONSDAGS- BLIKKET

også protestvisene en form for underholdning som det går manér i. Det sinte, småfreakke, hånlige og raljerende appellerer ikke til alvor. Satiren og ironien er like vanskelig håndterlig som humoren.»

Det er *lettvintheten*, den vulgære illusjonen om at en kan alt en har råd til, bladet slår ned på. Og ikke minst den usjenerte omtrentlighet, med litt for høye neser og pompøse miner, når kritikken beklager seg: «happening» er ofte det moderne ord for uferdig og hjelpeløst

Sovner vi av det?

rot. Det blir ikke finere av dét, og det er ikke publikum som skal belæres om kvalitetskravene:

«Er det urimelig å be de unge mennsker som tror de har noe å gi, om å starte i sitt lønkkammer og siden meddele seg for hverandre før de henvender seg til verden? Man blir ikke kunstner bare fordi man har lyst til å opptre. Kunnen og viten er like nødvendig i kunstens verden i dag som i går. De fleste av oss kan vurdere kvalitet også om den bys oss i uvante former. Men vi kan styre vår nysgjerrighet til kladdene er gjennomarbeidet.»

OPPLØFTENDE

■ Skal vi beklage oss over norsk presses «dekning» av det som nå foregår i Rom? Det har vi liten grunn til. Sterkere sagt: Foran oss på bordet ligger to utmerkede utenriks-artikler fra Oslo-presen, og en behøver ikke selv å være journalist for å verdsette den grundige informasjon og nøkterne vurdering bak artiklene. Veier en dessuten stoffets fremmedartethet for norske pressefolk, samt Vatikanets ikke alltid effektive informasjonstjeneste, blir en ytterligere positivt overrasket. Interesserte får se for seg selv: Det siktes til «Aftenposten»s meget

kyndige kommentar under signaturen *tam* (villedende! den er ikke tam!) den 15. oktober i morgenummeret, og «Dagbladet»s Roma-korrespondent *Helge Rabbens* kommentar 20. oktober.

For den som siden siste krig har kunnet følge utviklingen i norsk presse når det gjelder stoff om den katolske kirke, er der lyse trekk i bildet. Det er ikke så svært lenge siden artikler av denne art gjerne skulle ha en ironisk eller aggressiv undertone — ikke sjelden kunne de ose av motvilje.

Siden dengang er informasjons- og toleransenivået sterkt endret. Kanskje spiller det også inn, at en ny generasjon journalister, føler seg mindre bundet eller direkte fremmed for et opplegg i norske skolebøker og oppdragelse som lenge var markert katolsk-fiendtlig. Også på det planet har det bedret seg betraktelig.

INGEN KONFLIKT

■ Den kristelige avisen «Dagen» (11. oktober) har interessert seg for det helt nye fenomen i norsk politikk, at det nå sitter en katolikk i Stortingets kirke- og undervisningskomité. Det er en naturlig interesse. Så lenge vi har et statlig styre av den evangelisk-lutherske kirke i Norge, som er en viktig del av komiteens saksområde, med konsekvenser også på skoleplanet, er situasjonen verd en ettertanke.

«Dagen» gjør så greit og journalistisk nøkternt rede for sin rundspørring i sakens anledning, at sitatet taler best ukommentert for seg selv:

«På forespørsel fra Dagen sier *Lars Roar Langslet* at han ikke selv ser sin stilling i denne komiteen som vanskelig eller problematisk. — Jeg forstår ikke at dette å sitte som medlem i denne komiteen skulle komme i noen særstilling, sier han. Hovedsaken for meg er det konstitusjonelle ansvar man har som valgt stortingsrepresentant til å delta i alle Stortingets avgjørelser enten man sitter i en komité eller ikke, og ansvaret er jo det samme for statskirkemedlemmer, for dem som tilhører andre konfesjoner og for dem som står utenfor alle kirkesamfunn.

Dersom jeg følte det slik at min personlige religiøse orientering ville gjøre det problematisk for meg å være lojal mot mitt partis program i kirkelige spørsmål og kulturspørsmål ville jeg ikke engang ha søkt valg til Stortinget, da det er disse sakene som særskilt interesserer meg, sier Langslet.

Jeg vil i komiteen støtte den norske kirkes interesser uten å føle at der er noe

Lars Roar Langslet.

personlig motsetningsforhold, men jeg ønsker å opptre med den diskresjon situasjonen pålegger meg i slike saker. Jeg har underhånden bedt om å få slippe å være saksordfører i saker som gjelder den norske kirke, ikke fordi dette ville falle vanskelig for meg personlig, men fordi det på grunn av min konfesjonelle plassering kunne virke unaturlig, sier stortingsmann Langslet. Det eksisterer jo ikke habilitetsregler i Stortinget — enhver representant har plikt til å ta standpunkt i alle saker, og der kan oppstå mye vanskeligere lojalitetskonflikter enn denne.

Høyres parlamentariske fører *Sven Stray* sier til Dagen at partiet ikke har sett noen prinsipielle vanskeligheter ved å plassere Langslet i Kirke- og undervisningskomiteen. Skulle der det være, måtte det jo også være slik at bare statskirkemedlemmer kune velges inn på Stortinget, da de jo alle er med på å treffe avgjørelser der. Langslet er en fremragende representant for kultur, undervisning og kirkeliv i vårt land, og vi mener derfor at han i grunnen pekte seg ut som et naturlig medlem av denne komiteen, sier Stray, som også kan opplyse at der er presedens for at dissenterne har sittet i kirke- og undervisningskomiteen, i og med at stortingsmann *Jørgensen*, Arbeiderparti-representant fra Vest-Agder og pinsevenn, var med i komiteen i forrige periode.»

Det var visst dét.

FRATER CANDIDUS

LØSSALG AV ST. OLAV

I GRUNDT TANUMS
BOKHANDEL,
UNIVERSITETS-
BOKHANDLENE
I SENTRUM OG PÅ
BLINDERN

PAVE PAUL

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvord kirke,</i> Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.45 11.30 18.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchausseen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell,</i> Glads vei 23, tlf. 153244	11.00	9.30
<i>Lunden kloster,</i> Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19.	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 7 65	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyeveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: <i>St. Svitbun kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital,</i> lla tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem,</i> Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke,</i> Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth nstitutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

Pave Paul VI støttet onsdag det generelle mål synoden av biskoper er kommet frem til og som går ut på å «desentralisere» den katolske kirkes ledelse og «konsentrere» makten på det lokale og regionale plan. Støtten ble gitt under den 72 år gamle pavens vanlige onsdagspreken i Peterskirken i Roma. Den ble overhørt av tusener av pilegrimer, skriver New York Times 23.11.

«Brennpunktet for diskusjonen (i synoden) har vært det kirkelige hierarkis organ som i virkeligheten utgjør en nasjons biskopelige organ,» sa paven. «Det er en relativ ny ordning i kirken, en ordning som har tvunget seg frem av praktiske nødvendigheter, etniske og geografiske, og som tar sikte på å desentralisere — med all respekt for pavestolen — utøvelsen av den hierarkiske makt og å konsentrere og koordinere denne lokalt og regionalt.»

Som i så mange tidligere erklæringer av den nåværende pave, ble denne positive oppmuntring til de progressive krefter innen kirken ledsaget av en advarsel mot altfor hastig å forandre og underminere kirkens nu nesten 2000 år gamle struktur og han krevet samtidig

OM SYNODEN

«tro på kirken som den er» — grunnlagt «av Ham (Kristus) på Klippen (Peter)» — noe som er en påminnelse om den pavelige overhøyhets og autoritetens kontinuitet.

■ Pave Paul tok avstand fra den «nedbrytende selvkritikk» som får enkelte innen kirken til å miste hodet og sansen for den kristne holdning. «Deres skuffelse som ikke selv iverksetter sin egen spesielle form for kirkelige reformer, kan ikke forsvares», erklærte han og tilføyde at man ikke måtte hengi seg til en abstrakt idealisme som ikke er forenlig med «den øverste ledelse».

Observatører er enige om at denne uttalelse var rettet mot den forsamling av européiske prester fra åtte land som har holdt møte i Roma samtidig med synoden av biskoper, og som har vist liten respekt hverken for «den øverste ledelse» eller for synoden som har vært meget varsom i sin kritikk samtidig som man har krevet en sterkere desentralisering av den kirkelige makt. Pavens uttalelse onsdag var den første som klargjorde hans syn på de problemer synoden har diskutert etter at han åpnet møtet 11. oktober. I sin hilsmingstale til biskopene kom han da med et tilbud om en «organisk deling» av sin makt med dem i saker hvor ikke pavens ukrenkelige autoritet krevet noe annet.

Under møtene har Paven hørt forslag og tatt del i en dagsorden som biskopene, ikke han selv, har fremsatt. Han har også lyttet til påstander om at kurien, den romersk-katolske kirkes regjering, står altfor fjernt fra de aktuelle problemer og de lokale kirkes behov. Under onsdagens møte hevdet for eksempel erkebiskopen i Brussel, kardinal Leo Josef Suenens, at visse punkter i Pavens nylige definisjon av rollen til sine representanter i utlandet var teologisk «unøyaktige». Den belgiske primas, som er en av lederne for den progressive fløy i synoden, understreket klart flere biskopers misfornøydhet med de pavelige sendemenns og apostoliske delegaters funksjoner som Pavens øyne, ører og — enkelte ganger — hender, i spørsmål som angår nasjonale hierarkier. Andre talere under møtene har også uttrykt tvil om disse pavelige representanter alltid reflekterer Romas holdning og mening i sine forhand-

NORD-IRLAND

BELFAST. Siden 17. oktober har det nord-irske politi («Royal Ulster Constabulary»), hvis partiske og brutale holdning overfor de nord-irske katolikker har vært sterkt kritisert, igjen begynt patruljeringen i de katolske bydeler, ifølge overenskomst med den katolske «Komiteen til forsvaret for borgerrettighetene». Konstablene er avvåpnet, og fra begge sider regner en med at nye sammenstøt kan unngås. Hvis de allikevel inntreffer, er begge parter enige om å innkalle de britiske kontroll-tropper.

*

MOSKVA. For tiden finnes det i Moskva ca. 40 gresk-ortodokse kirker hvor det regelmessig eller leilighetsvis tillates gudstjenester. De gresk-ortodokse menigheter ledes av et tyvemans «menighetenes fellesråd», som overveiende består av legfolk. Dets arbeide overvåkes nøye av de statlige myndigheter, ganske særlig med henblikk på § 227 i Sovjetunionens straffelov, som setter fengselsstraffer på inntil fem år for «personer som utøver en religiøs virksomhet av sunnhetsskadelig art, eller rettet mot å villede den sovjetiske ungdom».

*

ROMA. Under generalaudiens i Vatikanet 15. oktober anmodet pave Paul de fremmøtte om å omfatte biskopsynoden med en likevektig bedømmelse. Selv, sa han, ville han avstå fra å kommentere de enkelte spørsmål på synoden, for ikke å influere debattene. Men paven advarte mot «overflatiske og konvensjonelle vurderinger» av synodens og kirkens aktuelle situasjon, og ganske særlig at en dramatiserer denne. Saken, sa paven, må overveies i lyset fra sannheten og Guds forsyn med kirken, ikke ut fra den vilkårlige og noen ganger fiendtlige psykologi som kommer til uttrykk i den offentlige mening.

linger med de bispeseter hvor de er akkreditert eller når de sender sine rapporter tilbake til Roma.

En
klown

Kansje De en eller annen gang i Deres liv helt tilfeldig har oppsnappet noen ord mellom to mennesker, skolevenner, forretningsforbindelser, trossfeller — hva vet jeg — om Deres utseende. Selvfølgelig var det ikke meningen at De skulle høre noe og igrunnen er det vel ikke noe særlig ondskap i replikkene heller. Det er bare bemerkninger.

Men De gikk og grublet på ordene i dagevis etterpå. De tenkte: Har jeg virkelig så rare ører? Er jeg så pompøs, så skjev, så rar ...?

Jo, det er ille plutselig å oppdage sine egne pussigheter på den måten.

Forleden kom jeg tilbake fra Trastevere og oppdaget at man i høstnattens mørke her nord hadde gått til angrep på mitt utseende igjen og skamfært den deilige, praktfulle, kraftige røde nese jeg har vært så stolt av.

Var den virkelig så fæl? Var det ingen som orket å si det rett ut eller oppfattet jeg aldri de små bemerkningene?

Jeg er bedrøvet, men jeg forsøker å leve videre til jeg har fått fatt på noe rødming eller et fotografi fra mine beste år i manesjen.

Hva Trastevere angår er det mange ting å fortelle — og tenke på. Jeg har bare tid denne gangen til å nevne en sak:

Det gikk en stund før vi her oppe fikk smake bitterheten i striden mellom de såkalte progressive og de såkalte konservative i Kirken. Men til slutt ble det jo litt kjølig i gangene hos oss også.

Nå virker det som om biskopene, fra alle jordens hjørner, sammen med paven, tenner nytt håp. Og innleder den tid da det å være trossfelle igjen betyr mer enn en tvilsom og plagsom forpliktelse til høflighet.

Hvor lenge skal det så ta denne gangen for vi i nord oppdager forandringene?

Ellers et siste ord til de som jeg trodde likte min røde nese.

Hvorfor var det aldri noen som ringte meg opp og sa at jeg var fæl i ansiktet?

DEN HJEMMLIGE JORD

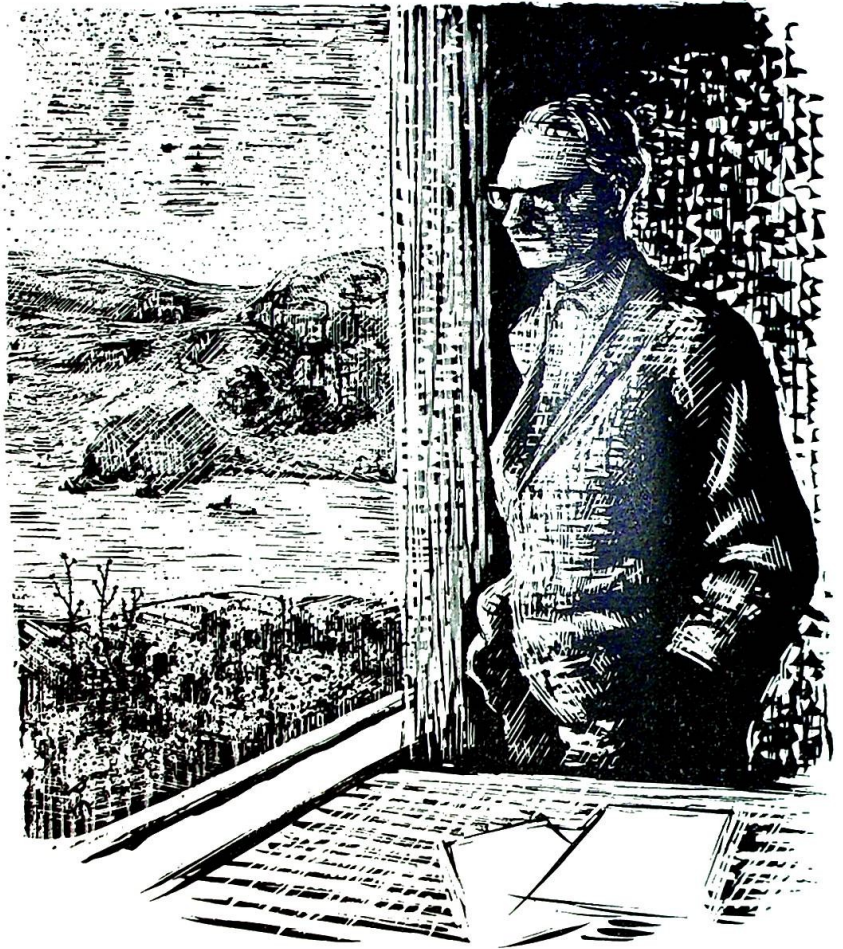
Alfred Hauges «Fotspor gjennom årstider» er en deilig bok — ved mange dyktige medvirken. NOMI Forlag har ikke spart på noe hva utstyret angår, Leif Berge og et helt team med fotografer og tegnere har gitt skjønnhetsopplevelser i lyskunsten og strek, og fremfor alt har forfatteren, Alfred Hauge selv, her samlet småtekster av høyst ulike slag, fra sin fint artistiske journalistikk i «Stavanger Aftenblad» gjennom årene. Det er blitt en kavalgade over ikke bare årstider, men landskaper, værtyper, stemninger, hus og mennesker i hans hjemstavns Rogaland, dette vestlige kyst-Norge som han i en annen bok, og med en forelsket og polemisk vri, har kalt «den lyse kyststripe». I en bokhøst breiddfull med problembøker og dystre minner og profetier, var det en sann lise for sinnet å møte, ikke bare en glimrende bok om en karakteristisk landsdel, men også en kunstners uskrøtmte glede og hengivenhet over rammen omkring hans liv og gjerning. Hauge vet ikke bare mye om natur og om menneskesinn. Det er forholdet mellom de to han gir oss, med hele registeret fra det stren-

ge livs melankoli til den saftigste folkelige humor og underfundighet.

Hva vi alminnelige dødelige bare får følt, det sier dikteren. Alfred Hauge er dikter, og han sier det godt.

Alfred Hauge: «Fotspor gjennom årstider.» Halvstort format, rikt illustrert, 150 s. Nomi Forlag, Oslo 1969.

brm.

JEG VIL KLE MEG I SORT

JEG vil kle meg i sort
som de sørgende
mødreskjelett med benranglebarn
Menneskemødre
med sine små av hud og ben
og intet mer . . .

Jeg vil kle meg i sort
som deres hud
hvis kropp skal splintres
i krigsspilletts gru . . .

Jeg vil kle meg i sort
som et varseltegn
mot demonenes dans —
denne sløvende selvglade rytme
av sønderbrudt menneskeverd
snurrer rundt egen akse.
Ufølsom.

Ufølsom!

Mutt Aiolo

N.K.K.F. DISTRIKTSFORBUND SØR-NORGE

inviterer medlemmene til et møte i Foreningslokalet, Akersv. 5, Oslo, onsdag 12. novbr. kl. 19.30. Fru Sonia Mortensen innleder til samtale om «katolsk syn på kvinnens stilling i vårt samfunn.» — Alle interesserte er velkommen!

BASAR

i St. Hallvard kirkes foreningslokale, Enerhauggt. 4, Oslo, fra 24. oktober til 3 november. Basaren er åpen hver dag fra kl. 18 til kl. 20, søndag 2. novbr. også etter høymessen. Demonstrasjoner, underholdning. Vakre gevinster — kaffeteria — salgsdisk. Aftentrekning.

Lørdag 1. november kl. 17—19: Barneaften — film — tombola.

Mandag 3. november kl. 21: Trekning.

PAVE PAUL MOTTOK MÅNEFARERNE

Den 16. oktober mottok pave Paul i særlig audiens i Vatikanet de tre amerikanske astronautene Neil Armstrong, Michaels Collins og Edwin Aldrin, som under sin Europareise også har besøkt Oslo. De tre var ledsaget av sine hustruer og barn. I en kort tale på engelsk sa pave Paul blant annet:

«Vi beundrer det mot og den åndsnærværelse som dere har lagt i deres oppdrag, i menneskehetens tjeneste og i fredens ånd. Våre bønner og bønnene til den hele verden ledsaget dere under hele ferden. I hele kirkens navn lykkønsker Vi dere, og gjennom dere, de forskere, teknikere, arbeidere og alle som gav sitt bidrag til foretagendet. Vi lykkønsker også presidenten og befolkningen i deres kjære hjemland, og takker dere for at dere satte deres typiske besluttsomhet inn på utforskningen av månen, til hele menneskehetens og verdens vel.»

Efter audiensen avla astronautene et besøk hos den forsamlede biskopsynode og viste den en film fra selve månelandingen. Presidenten i det Pavelige Vitenskapsakademi, jesuittpateren Daniel O'Connell, hilste dem velkommen på latin og overrakte dem akademiets gullmedalje. På vegne av astronautene takket oberst Armstrong for mottakelsen, og sa blant annet: «Vårt oppdrag var et fredsoppdrag, ikke for USA, men for hele menneskeheten.»

Mens pave Paul mottok månefarerne, sendte den italienske gruppe innen de protesterende «solidaritetsprester» som var forsamlet i Roma, ut en erklæring der pavens gestus ble kritisert. Hans mottakelse av de amerikanske astronautene ble her tolket som «en støtte til den amerikanske imperialismen». Prestene oppfordret sine kolleger til å solidarisere seg med de amerikanere som nylig gikk til en stort anlagt protest-aksjon mot krigen i Vietnam. (KNA).

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO
Onsdag 5. november: Messe i St. Olavs kirke kl. 19. Deretter samvær i foreningslokalet.
PAKKEAUKSJON
Hele beløpet går til Oslo Indremisjons narkotika-aksjon. Damene bes godhetsfullt bringe med en pakke.
Alle interesserte damer er velkomne.

NYE BØKER

Redaksjonen har de siste ukene bl. a. mottatt disse bøkene:

LIS THORBJØRNSSEN: Bliv frugtbare og mangfoldige. (Chr. Erichsens Forlag.)

SIMON WIESENTHAL: Solsikken. (Cappelen.)

LARS ROAR LANGSLET: Forandre for å bevare. (Minerva.)

THOR THORSEN: Vi fra det store multeteåret. (Cappelen.)

ARNE TREHOLT: Marketakis og juntaen. (Cappelen.)

JAHN OTTO JOHANSEN: Hva vil Sovjet? (Cappelen.)

HALLVARD RIEBER-MOHN: Forrædere? (Aschehoug.)

MARGUERITE YOURCENAR: Det svarte verk. (Gyldendal.)

**LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSK BISPEDØMME**
Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 20 72 26

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO
Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83
Kontortid 11—13
Alle dager unntatt lørdag

Menighetspleien
har midlertidig sitt kontor på St. Josephs Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

KATOLSK INFORMASJON

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

«Bær hverandres byrder», Gal. 6, 2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:
CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.
Telefon 69 30 15
Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

*Kontaktklubben
for eldre og enslige*

åpent hus hver onsdag kl. 11—15,
i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,
Oslo 3.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	} Arendal
Lunden Kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	} Bergen
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Hammerfest
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Hønefoss
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Tromsø
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	} Trondheim
St. Mikals Prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Tønsberg
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Tønsberg
St. Magnus prestg.	
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs kirke, Bispegården	
St. Olavs kirke	} Tønsberg
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	

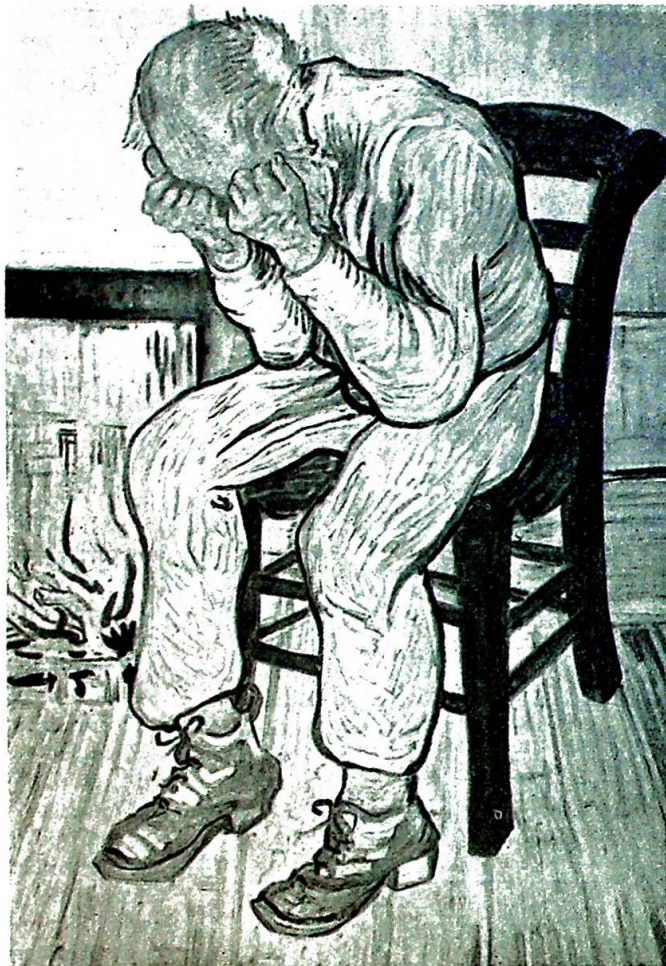
Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

EN APPELL:

HJELP ELDRE OG ENSLIGE!

Til katolikker i Oslo.

Vinteren nærmer seg. — Fransiskushjelpen er i full gang etter sommerferien, med hjelp til de som kanskje er aller vanskeligst stillet i

vår by, — nemlig eldre og enslige som er funksjonshemmet.

Pågangen etter hjelp har vært stor de siste ukene, og vi vet at det blir verre i høst- og vintermånedene.

Vi appellerer til alle som kan gi noe av sin tid om å stille seg til tjeneste. Det er ikke nødvendig å binde seg til bestemte tider eller dager, men bare om å ta oppgaver som passer.

Har De noen mulighet til å avse tid for et medmenneske, så ring til oss, kom til oss eller skriv til oss.

P.S. Til alle som ikke kan gi noe av sin tid.

Vi trenger økonomisk støtte for å betale en hjelper med bil som daglig reiser rundt og hjelper de mest vanskeligstilte. Ved å støtte dette, er De også med på direkte hjelp til eldre, enslige og syke.

Hilsen

Brita Paus

FRANSISKUSHJELPEN

Kontor: 11.00—13.00. Tlf. 67 23 83.

Fransiskushjelpen, Enerhauggt. 4.

BERGEN

**Gode
Bergens-
firmaer**

1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, Radio-
og Utstysforretning

TORNØEGÅRDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk

Solheimgt. 25

Tlf. 99 016

Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjøll»

BERGEN

Eches Færvehandel

NYGÅRDSGT. 19

VESTA • HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

FADERVÅR FORKLART

En av Tysklands førende nytestament-
lige eksegeter, Joachim Jeremias, har skrevet et lite hefte som i dansk oversettelse er utgitt på Arne Frost-Hansens forlag. Titelen på dansk er «FADERVOR I LYS AV NYERE FORSKNING». Anmelderen kan ut fra sin legmannsståplass ikke gi noen teologisk kritikk av J. Jeremias' redegjørelse for Herrens bønn. På den annen

side må det være tillatt å anbefale det lille heftet sett nettopp fra en legmanns synsvinkel. Forfatteren redegjør i en populær form for den eldste tekst til Fadervår — vi får Herrens bønn plasert i sin sammenheng — og vi får vite betydningen av denne spesielle bønn. Forfatterens tolkninger av bønnen om det daglige «brød» — og om at vi ikke må ledes i «fristelse» — gir nye perspektiver til Herrens bønn. Vår hovedbønn Fadervår får ny betydning for oss efter lesningen av dette beskjedne hefte skrevet av en kjent teolog. Den danske oversettelse er ledig og lett. B. J.

FILM - - -

(Forts. fra s. 324.)

i hans lojale gjendiktning av et drama som unektelig har dødens majestet og reisning, og en uomtvistelig barbarisk skjønnhet.

Det er en film å se, for folk som ikke kvalmes ved fotografisk blod, og som i alle tilfeller — selv under et Spania-opp- hold — aldri ville begi seg til en virkelig arena. Det sistnevnte gjelder i hvert fall
brm.

NESTE NUMMER KOMMER 15. NOV.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II
Tlf. 33 36 24 - Oslo
Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kai Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvøi 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. AS

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

OSLO.

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernb. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

FLAG

Jens J. Andersen

TØYENGT. 2, Oslo

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

T. S. JACOBSEN
BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05
Privat 55 77 87 - 69 43 72

NEBB

Stedet for alt elektrisk

ØVRE SLOTTSGATE 8, OSLO

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

SPANSK HELT

«SANNHETENS ØYEBLIKK» heter italieneren Francesco Rosis film om den spanske tyrefekter *Miquelin* — faktisk er det en film om Spania og spanjeren, og så får en forsøke å bringe orden i sine forvirrede og motstridende reaksjoner; beundring og fremmedfølelse om hverandre. Som *film* er den fremragende. Sannhetens øyeblikk er sekundet da liv og død i arenaen vipper frem og tilbake mellom mannen og tyren og da en ser menneskelivets storhet og missere; får et glimt av hva mennesket egentlig er: Et skrøpelig kar, men allikevel overlegent i sin intelligens og sin kunst.

Er nå ikke dette en altfor pen beskrivelse av tyrefektingen — spanjernes nasjonalsport? Jo — avgjort. Men det hører også med i vurderingen: Det er ikke bare dyrplageri, ikke engang først og fremst det. *Miquelin* skildres som en fattig bondesønn, fast besluttet på ikke å følge sin far i slitets fotspor nede i Andalusia. Han drar til byen, søker arbeide, blir utnyttet og er innbitt oppsatt på å frigjøre seg fra levevilkår som bare kan føre ham i rennesteinen. Det blir tyrefektingen, akkurat som boksingen er Harlemnegerens billett til berømmelsen og pengene.

Rosis film åpner og slutter med fabelaktige opptak fra den stille ukes berømte religiøse prosesjoner i Sevilla — hundrer av flakkende kjerter foran en gulldekket Madonna og pønitenter i svarte, middelalderske hetter. «Katolsk»? Først og fremst spansk! Regissøren har vel med denne rammen villet si, at det merkelige han vil skildre, ligger i metafysikkens og mystikkens gate: Tyrefektingen er for spanjeren et møte med menneskets lodd, på dødens og utslettelsens rand. Dette møte mellom et menneskes trenede legeme og lynsnare intelligens, og tyren — det mest skremmende oppbud av rå, brutal og rasende kraft naturen kan fremby, har — så forargelig det kan høres for norske dyrevenner — direkte filosofiske undertoner.

Når det er sagt, avslører Rosi dramatisk bevegelige kamera og ypperlige, stramme bildefortelling hvorfor mange av oss, undertegnede medregnet, alltid vil avvise en «sport» av denne art som avskyvekkende, og som et egentlig ubegripelig eksempel på nettopp Spanias merkelige forening av raffinert sivilisasjon og primitivitet; av urgammel livskunst og utemmet villskap. Her ser en ti-tolv stuter hoste ut sitt blod — i farver! — når toreadorens sverd med minutøs sikkerhet har rammet dem øverst i ryggen, og de plagsomme nærbilder synker ned til sine siste krampetrekninger i arenaens sand, mens titusener hyler begeistret. Rosi forteller en enkel historie med adskillig brodd: Når 24-åringen, som rører ved sin rosenkrans og fromt korsor seg før han går til sine stadige stevnemøter med døden, virkelig møter sin skjebne, sitt «sannhetens øyeblikk», har vi vært igjennom det hele. På den ene side kunsten, ele-

gansen, motet og triumfen. På den andre siden den opprørende blodrusen, det ekle publikumet på tribuene og i det fasjonable nachspielet, de hardkokte impressarione. Tyrefektingens merkelige og sammensatte fenomen lar seg kanskje ikke redusere til et knivskarpt valg mellom det norske «vær god mot dyra!» og det spanske «olé»; mellom doktor Dyregod og Toreadoren. Men jeg tror Francesco Rosi — italieneren — har rett, når han viser oss så klart, at *bak* toreadorens heroiske skjønnhet står en verden som hans kamera ingen grunn har til å spare, og hvis avsløring er deprimerende. Denne anmelder tror seg ikke spesielt sentimental når det gjelder dyr — desto merkelige var det, gang på gang, å ta det prektige og plagede dyrets parti, *mot* den statelige ynglingen i den broderte bolero-jakke. Det var visst forøvrig gang på gang å befinne seg på parti med filmskaperen, trass
(Forts. s. 323.)

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Mirjam Knollmüller C.S.J.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 25 pr. år, kr. 12,50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.